

Іоною Є.Ю., студентка II-го курсу,
спеціальності «Міжнародна економіка»,
факультету міжнародної економіки і менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ ЖІНКИ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ГІДНОЇ ПРАЦІ

В Україні гендерне питання, яке є важливою складовою державної політики, набуло особливого значення в політичних процесах держави. Дискримінація за статевою ознакою може бути ліквідована лише зі зміною системи гендерних ролей і стереотипів, що закріплюють ці ролі. Проте, всі стереотипи, а особливо гендерні, неможливо змінити водночас. Перегляд гендерних ролей і відносин можливий тільки за умови участі у цьому процесі обох статей, адже поліпшення умов життя однієї статі не вирішує загальних соціальних проблем, а призводить до дискримінаційного становища іншої.

Одним із важливіших проявів рівноправності є рівність чоловіків і жінок на ринку праці. Трудове законодавство України проголошує формальну рівність, забороняє дискримінацію на ринку праці, але на практиці жінки мають менше можливостей кар'єрного зростання, меншу заробітну платню, працюють переважно в низькооплачуваній сфері [1].

Незважаючи на те, що жінки в Україні формально отримали рівний із чоловіками статус, де-факто вони продовжують піддаватися дискримінації і в політичній сфері. В цьому питанні існує кілька причин: низький соціальний статус жінок, економічна залежність від чоловіків, нерівноцінний розподіл сімейних обов'язків, відсутність центрів з політичної освіти населення, відсутність підтримки жінок-політиків з боку чоловіків та нерозуміння останніми важливості проблеми представлення жінок у владі, вплив стереотипу «політика – чоловіча справа» [2]. Відповідно до міжнародного рейтингу Україна розділяє 141 місце (разом із Індією та Йорданом) 11 із лише

12% жінок у Верховній Раді. Загалом країни колишнього соцтабору не просунулися у лідери за кількістю жінок у парламентах [3].

Трансформаційні процеси і боротьба за важливі економічні ресурси не сприяли значному залученню жінок до великої політики. Хоча, станом на червень 2016 р., в українському Парламенті жінкам таки належать місця в керівництві: Ірина Геращенко є Першою заступницею Голови Верховної Ради, а Оксана Сироїд – Заступницею Голови Верховної Ради України. До складу Кабінету Міністрів України, сформованому від 14 квітня 2016 року, у якому кількість міністрів та віце-прем'єр-міністрів становить 22 особи, увійшли двоє жінок: Міністром освіти і науки України стала Лілія Гриневич, Віце-прем'єр-міністром із питань європейської та євроатлантичної інтеграції України призначено Іванну Климпуш-Цинцадзе. Тобто ми бачимо, що загалом спостерігається явище вертикальної гендерної сегрегації великої політики: рівень присутності жінок на найвищих політичних посадах не відповідає заявленому в документах ідеям рівності.

Вертикальна гендерна сегрегація спостерігається і на місцевому рівні. Жінки значно менш представлені на рівні прийняття рішень, окрім селищних та сільських рад. Станом на 2014 рік, жіноче представництво на місцевому рівні становило 10% – в обласних радах, 23% – районних, 14% – міських, 43% – селищних, 51% – сільських. Відповідно до даних гендерного моніторингу місцевих виборів 2015 року в Україні середній рівень представництва жінок у міських радах становив лише приблизно 18%. Тобто, у кандидаток було менше шансів бути обраними, ніж у кандидатів. Найбільший рівень представництва жінок (33%) – у Чернігівській міській раді. У Львівській міській раді рівень представництва жінок досяг 25% [4].

На національному рівні гендерна рівність гарантована, передусім, Конституцією України, Кодексом законів про працю України, а також окремим Законом України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” (2005 р.), Державною програмою забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року та іншими

законодавчими актами [5]. Але не дивлячись на законодавче регулювання, доступ жінок до “великої” політики залишається незадовільним (у Верховній Раді жінки становлять лише 12%).

Така несправедливість потребує застосування фахових механізмів надання доступу жінок до вищих щаблів влади, серед яких найбільш ефективними у світі загалом та в країнах ЄС зокрема вважаються гендерні квоти. Більшість країн ЄС прийняли чи то законодавчі, чи добровільні партійні квоти, які надають можливість жінкам долати структурні бар’єри доступу до політики.

Міжнародні загалом та європейські, зокрема, зобов’язання України у сфері розбудови політики рівних прав і можливостей повинні спонукати державу більш ретельно взятися за питання доступу жінок до політики та імплементувати європейський досвід та механізми регулювання та покращення проблеми гендерної рівності:

1) Формування та реалізація державної політики забезпечення гендерної рівності в суспільстві; адаптація законодавства України до законодавства Європейського союзу в сфері гендерної рівності;

2) Створення державно-правових механізмів застосування законодавства з питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків;

3) Підтримка громадських ініціатив, спрямованих на формування гендерної культури;

4) Організація наукових та експертних досліджень з питань забезпечення рівних прав чоловіків та жінок;

5) Забезпечення гендерного підходу до формування державного бюджету.

Підсумовуючи, зазначимо, що проведення гендерної політики у сфері державної служби України має передбачати системну роботу органів державної влади на основі комплексного підходу до розв’язання проблеми рівності жінок і чоловіків, що окреслюється як відповідна парадигма: формування гендерної свідомості державних службовців, подолання гендерних стереотипів і гендерної сліпоти, створення умов для самореалізації особистості, забезпечення жінкам рівного соціального статусу з чоловіками

відповідно до їхніх якостей і можливостей. Означений підхід надасть змогу створити гендерно чутливий корпус кадрів державної та політичної служби, який буде налаштований на сприйняття гендерних вимірів будь-яких політичних, соціальних та економічних явищ, на розроблення гендерних стратегій та управління гендерним процесом у сфері державної служби зокрема та в суспільстві загалом.

Література:

1. Державний комітет Статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukr.stat.gov.ua/>.
2. Галустян Ю.М. Функціонування національного механізму реалізації гендерної політики. – Аналітичний звіт за результатами проведення інтерв'ю з експертами у галузі гендерної політики (за підтримки Фонду народонаселення ООН в Україні). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mlsp.kmu.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=16670.
3. Станом на 1 червня 2016р., взято з бази даних Women in National Parliaments, Inter-Parliamentary Union. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ipu.org/wmn-e/world.htm>.
4. Горячковська М.А. Фінальний звіт за результатами гендерного моніторингу на місцевих виборах 2015 року в Україні. // Вісник Центральної виборчої комісії. 2016. №1. - С.83-89.
5. Волосевич І. Оцінка обізнаності про існування Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та дотичних до неї законів (Інна Волосевич, Тетяна Костюченко, Надія Комарова, Тамара Марценюк; за підтримки Фонду народонаселення ООН в Україні), 2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mlsp.kmu.gov.ua/document/166729/3.doc>.